

5.000.000

Norges befolkning har passert fem millioner, og fortsetter å vokse. Dermed øker også sannsynligheten for flere skadde og økte belastninger, hvis ikke ulykker forebygges bedre.
Kilde: Statistisk sentralbyrå (2015)

PERSPEKTIV PÅVIRKNING

- Ulykkeskader fører til høye samfunnskostnader.
- Skadeforebygging har en utstrakt samfunnsverdi.
- Forebygging er en fornuftig samfunnsinvestering.
- Påvirkning må til for å styrke samfunnsinnsatsen.

Skader påfører samfunnet kostnader, individer lidelser:

Personskader krever mye av helsevesenet, bidrar til helsekøer og kostnader. Tap av liv, og tapt livskvalitet, har også en høy pris.

Skadeforebygging er anerkjent som en klok tilnærming:

Forebygging er oftest bedre enn å måtte reparere unødige skader. Risiko kan reduseres, ulykker forhindres – skader forebygges.

Forebygging forutsetter faglig forståelse og politisk vilje:

Effekten av forebygging kan dokumenteres, men vil variere. Og den vil ikke øke uten utvikling av faget og styrket innsatsvilje – investeringer.

Skadeforebyggende forum er et nettverk for samlet innsats:

Påvirkning av rammevilkår og aktiv forebygging fordrer samhandling. Sentrale og lokale nettverk er uvurderlige.

500.000

Hvert år må over en halv million mennesker få medisinsk behandling for skader i Norge. Det tilsvarer hver tiende innbygger.
Kilde: Folkehelseinstituttet (2014)

SKADER SAMFUNN VERDI FOREBYGGING

- Ulykkeskader er en vesentlig utfordring i folkehelsen, og et betydelig samfunnsproblem.
- Personskader fører til store kostnader for samfunnet og betydelig lidelse for den enkelte.
- Ulykker som medfører personskader kan ofte forhindres, med til dels enkel forebygging.

Skadeforebyggende forum er uavhengig:

Vi er en møteplass og et nettverk – kunnskapskilde, knutepunkt og katalysator i forebygging av ulykker som medfører personskader.

Skafor er en medlemsorganisasjon:

Vi har medlemmer fra offentlig, privat og frivillig sektor, og er i praksis det nasjonale fagrådet for personrettet skadeforebygging

STRATEGISK PERSPEKTIV
fra Skadeforebyggende forum
2015–19

NETTVERK FOR PÅVIRKNING PERSPEKTIV FOR SAMFUNNET

STRATEGISK PERSPEKTIV er forumets ambisjon for perioden 2015–2019. Dokumentet trekker opp samfunnsperspektiver med utspring i Skadeforebyggende forums oppdrag og strategi. Perspektivet viser muligheter for utvikling av tiltak for å redusere risiko, forebygge ulykker og forhindre skader.
www.skafor.org

 Skadeforebyggende
forum

5.000.000.000

Hvert år koster skader samfunnet over fem milliarder kroner bare i sykehusbehandling. Samlet samfunnskostnad er mye høyere. Kilde: NPR/Helsedirektoratet

SKADER

Samfunnet taper på ulykker og skader; enkeltpersoner lider og dør.

Norges befolkning øker: Fra antatt seks millioner i 2031 til sju millioner om femti år. Det vil trolig innebære flere personskader – og høyere samfunnskostnader. Alderssammensetningen vil virke inn: En stadig større andel når høy alder, og selv om eldre blir sprekere er det en skadeutsatt gruppe.

Antall personer over 70 forventes doblet de neste tretti år, og hver femte innbygger vil i 2060 være over 70; de over 80 år vil utgjøre nær ti prosent, mot bare fire nå. Jo eldre en blir, jo mer utsatt er en for å skade seg, ikke minst som følge av fall. Samtidig er ulykker den viktigste dødsårsak for unge personer, spesielt menn under 25 år.

Særlig trafikkulykkene har blitt vesentlig redusert de siste tiårene. Fortsatt nedgang i antall ulykker vil kunne veie opp for økt folketall, men ikke uten videre. Måltrettet innsats må til. I dag får ti prosent av befolkningen medisinsk hjelp etter personskader. Samme andel av et større folketall gir flere saker – og større utgifter. Kostnader og konsekvenser vil neppe bli lavere, verken per skadetilfelle eller samlet.

Ulykkesskader er et alvorlig samfunnsproblem. Utfordringen blir ikke mindre i årene som kommer. Forebygging krever økt innsats – fra mange. Ikke bare for å redusere kostnadene. Enda mer for å spare liv og sikre livskvalitet.

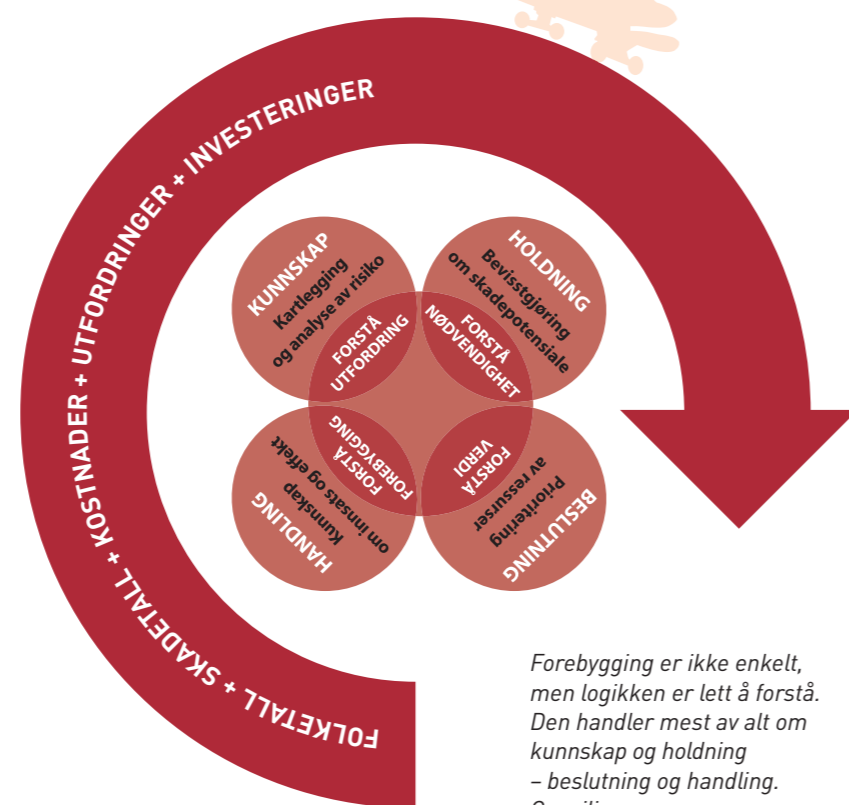
Skafor ser politiske og praktiske utfordringer i et bredt samfunnsperspektiv, og vil opptre både som pådriver for styrket skadeforebygging og en påvirker for samhandling.

NETTVERK

Vi lever i stadig tettere nettverk – og deltar i flere. Nettverk er nyttige – og nødvendige for å forebygge.

Nettverk er nødvendig for å nå ut med forebygging til en voksende befolkning i et stadig mer komplekst samfunn: med kunnskap og erfaringer, motivasjon og metodikk.

Med voksende samfunnsutfordringer også innen ulykkes- og skadeforebygging vil nettverk ha større verdi enn noen gang. Forebyggingsnettverkene er av uvurderlig samfunnsbetydning. Med metodisk forståelse og politisk vilje kan frivillige og faglige nettverk utgjøre en vesensforskjell. Ikke bare for å holde tritt med nye utfordringer som følger av en større befolkning og et mer sammensatt samfunn. Like mye for å ta tak i eksisterende – og egentlig enkle – utfordringer: i forebygging på grunnplanet. Investering i forebygging er fornuft. Styrking av nettverk er nødvendig.

Forebygging er ikke enkelt, men logikken er lett å forstå. Den handler mest av alt om kunnskap og holdning – beslutning og handling. Om vilje og evne. Politisk mot og kraftfulle virkemidler.

FOREBYGGING

Reparasjon av skader er en samfunnskostnad; å forhindre ulykker er en investering.

Studier og statistikk viser at forebygging virker. Vi er neppe mer utsatt for skader enn før, men toleransen for risiko synker med teknologiske framskritt og økonomisk velstand: Det forventes løsninger – større trygghet.

Samfunnet har svært mye å spare på å forebygge ulykker framfor å reparere skader. Rent samfunnsøkonomisk er det ikke alltid regningssvarende med all type forebygging. Det vil aldri være ressurser til å ta i bruk alle muligheter. Det må foretas etiske vurderinger og tas kloke valg. Ett er å investere mer i forebygging nå – for å spare store helse- og omsorgskostnader senere.

Offentlige investeringer må gi størst mulig samfunnsmessig avkastning. Forebygging koster, men også enkel, rimelig innsats kan være effektiv. Kunnskap kan anviser hvor en lettest kan redusere risiko. Eksempelvis kan systematisk – til dels enkel og svært billig – innsats for å redusere hoftebrudd blant eldre gi stor gevinst: Spare det offentlige for store summer, og mange eldre for store lidelser.

Forebygging som fag er undervurdert; forebygging som politikkområde må forstås; og også skadeforebygging må integreres i all samfunnsplanlegging. Færre ulykker og mindre skader krever evne til å se sammenhenger i perspektiv: se muligheter.

Skafor har påtatt seg et samfunnsansvar: Å bidra til skadeforebygging ved tverrfaglig nettverksbygging og sektorovergripende samordning.

LOKALSAMFUNN

Vi lever alle i et nærmiljø – i et lokalsamfunn. Kommuner og bydeler er rammer for innsats.

Kommunene, med bydeler og grender, borettslag og gater, er nøkkelen i forebyggingsarbeidet: Nærmiljø hvor folk hører til, hvor ulykker skjer – og skader må forebygges.

Kommunen skal sette mye av folkehelsepolitikken ut i livet. En allerede for midabel oppgave blir enda mer krevende med økt folketilvekst. Forebygging må også være dugnad; en felles innsats mellom offentlig, privat og frivillig sektor. Skafors veiledningskonsept Trygge lokalsamfunn er en modell for systematisk skadeforebygging. Med et stadig mer mobilt og urbanisert samfunn kreves lokal forankring. Mobilitet inkluderer tilflytting. Integrering av innflyttere – norske og utenlandske – er en utfordring i seg selv; skadeforebygging er en del av denne saken.

*”[Regjeringen] vil legge til rette for å spre metodikken fra Trygge lokalsamfunn”
HOD: ‘Folkehelsemeldingen – Mestring og muligheter’ (2015)*

LIVSLØPET

Vi går gjennom livet i mange faser, på mange måter – også alders- og risikomessig.

Det offentlige har ansvar for at det finnes lover og regler som reduserer risiko og øker sikkerheten, særlig i det offentlige rom og på arbeidsplasser. En rekke aktører påser at regelverket følges. Men framfor alt må hver enkelt ta ansvar for eget liv og egen helse.

Forebygging handler mye om kunnskap og holdninger, bevissthet og mestring.

Mye i livet kan ikke kun læres; det må erfares – fra egne opplevelser eller andres. Evnen til å bruke erfaring, og å mestre ulike situasjonen, varierer gjennom livet. Skafor er opptatt av forebygging og sikkerhet i et livsløpsperspektiv. Risiko finnes og skader inntreffer i alle livsfasene og situasjoner. De varierer, men følger i stor grad kjente mønstre. Samfunnsutviklingen bidrar til at dette endrer seg, men fortsatt skjer de fleste ulykker i hjemmet. Både for små barn og godt voksne. Vi er ivaretatt i barnehage og skole, på jobb og eldrecenter. Hjemme og på fritiden er vi overlatt til våre egen bevissthet og mestring. Vi må selv forebygge.

Forebygging fordrer kartlegging av risiko i kjente situasjoner. Med nye vaner og varer, nye aktiviteter og arenaer, dukker også nye risikoforhold opp. Vi vil mer, vil prøve mer, teste oss selv mer. Risikerer mer.

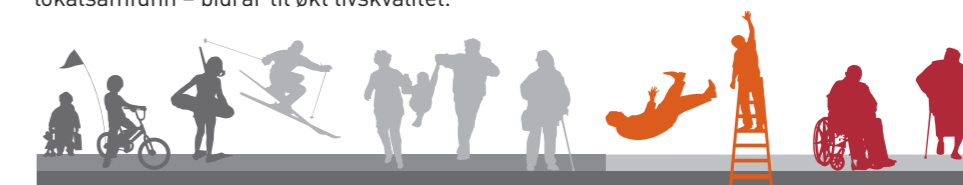
Skafor retter særlig sitt livsløpsperspektiv mot området ‘hjem og fritid’, hvor folks sikkerhet ikke er ivaretatt like godt av det offentlige som på andre områder.

LIVSKVALITET

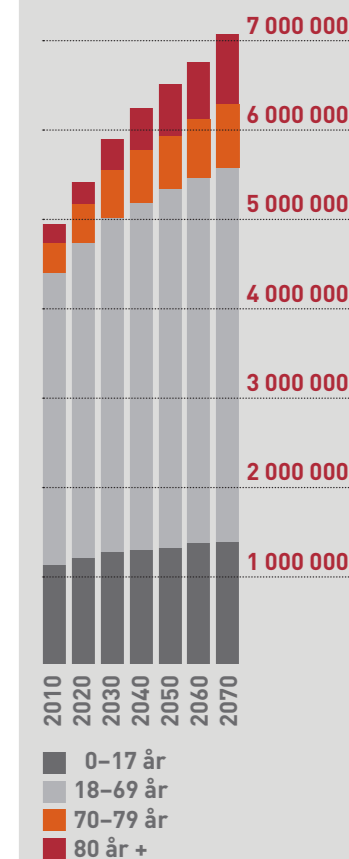
Vi stiller stadig høyere krav til livet – til helse og aktivitet. Ulykker kan sette en bråbrems.

Over 36.000 personer får hvert år varige mén som følge av en ulykke i Norge; nærmere 2000 mister livet. Skadehyppigheten øker kraftig etter fylte 80 år.

De alvorligste ulykkene fører til forkortet liv; alvorlige skader til redusert livskvalitet. Skadeforebygging er investering i livskvalitet; i bedre helse, i trygghet og trivsel. Et samfunn i rask endring skaper usikkerhet, bl.a. knyttet til mestring av mye nytt og ukjent. Samtidig vil ny teknologi bidra til trygghet; nye løsninger til høyere livskvalitet. Men fortsatt finnes gamle farer, som heller ikke nye metoder kan fjerne. Forebygging er for en stor del fortsatt håndarbeid. Rydding av risiko, forebygging i hverdagen – i trygge lokalsamfunn – bidrar til økt livskvalitet.

Framskrivning av befolkningsvekst og alderssammensetning, 2010–2070

Norges befolkning øker. Samtidig øker gjennomsnittlig levealder, og det blir flere eldre: Nærmere 10% vil i 2060 være over 80 år – en gruppe som ennå er særlig utsatt bl.a. for fallulykker.

Kilde: SSB (2014)